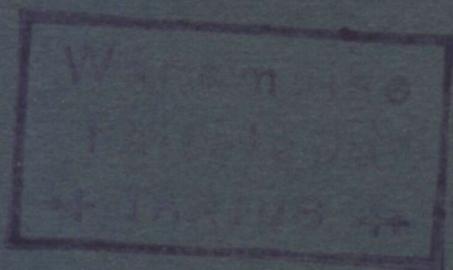

C 182.

6006

Prints Herbed.
Pocci-Kitzberg.

206

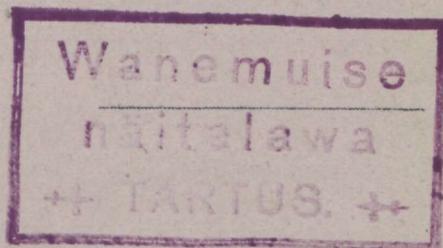

Prints Herbed.

Minasjutt seljas waatuses.

Franz Poggi järel

A. Kitzberg.

Wanemuise näitelawa.

April 1913.

76106

Tegelased:

Herbed, Allahbadi prints.Mobed, tema kasvataja, tähtars.Mirra, Mobedi tütar.Muskupulus, sorts, Herbedi trooni riisuja,Melkon, selle sulaneAnto Nupumies, väljarännanud eesti kingseppKass tungi ojanuplejat Allahbadis.Haldijad, vaimud.I. maatus.

(Kaljakuobas, elatarenis ruisniks muudetud,
mitmesuguste meidrate riistadega.

Mobed, es, suurt raamatut lugedes. Taga pool,
nõrgema koha pääl magab prints Herbed.)

Mobed. Ma luen seda kaewa tähtetest: marsti on
kibedate kannatamiste aeg mööda. Päike läheneb

ehatähle, Kiti taheruju hakkab rahvatama!
 Väene prints! Eapena oli kuninglik hiilgus sinn
 ümber, nooremehena pidiid sa mõrudat püüdust
 kannatama. Ei olnud enam siidipatja, nõva
 kivi oli sulle magamise asemeks; kuninglike
 riiete asemel katabad sind viletsad hillud;
 mitte kallid road ei taida sind, datli-pelni vil-
 jaga ja hallika meega pidiid sa leppima, ei
 ehi kulelne kroon sinn otsaesist! — Kuid auus
 ja kallimeelne oled sa, terve ihu ja hinge
 poolest. Olgu siis! Aeg on näes, et ma sind ära-
 tan. Herbed! Herbed!

Herbed. Valgus paistab mulle näkku! Ma olen vist
 küll kausa maganud, hõbed?

Hõbed. Öö on juba ammu läinud ja päike seisab
 üle metsalatuade. Ole tervitatud, mu poeg.

Herbed (asemelt künstes) Ma nägin nii elavalt
 und, nagu oleks see ilmsi olnud. Kerub miis
 mind kuld tempelisse, kui ta enne selle värava
 es mustade, kirjaste vaimudega oli võidel-
 nud ja need ära võitnud. Ta panis mind
 teemandise trooni pääle istuma ja maailma

rahvad kumardasivad minu ees. Siis ärkasin
ma üles.

Mohed. Siis ärka nüüd tõesti üles!

Herbed. Mis sa sellega ütelda tahad, armas isa?

Mohed. Kuulata ja pane hästi tähele, mis ma
sel pühalikul tunnil sulle ütlen: Sa saad tänna
kahesataistkümmend aastat vanaks ja ma ei
taha mitte enam kaheksa sinu eest varjata,
mis sa oneti kord teadma pean.

Herbed. Sinu sõnad erutavad ja liigutavad mind.

Räägi mu isa. Ma tahan kuulatada, nagu
oleksivad sinu sõnad pühade inglite koorid,
mis hommikul taevalaotuses päikese tõusu kuu-
litavad.

Mohed. Tõus aega on seda, et ma sinuga koos
selles koopas elan ja kahe aasta vanune lapsuke
olid sa, kui ma su oma kätte pöölsin. Tore
kuningas linn oli sinu sünnipaik, sa ei
ole madalast suust, sest - kuulid sa - sa oled
kuninga poeg.

Herbed. china? china olen - kuninga poeg?

Mohed. Nõnda see on. Sinu isa oli suure riigi
valitseja ja tema valitsus oli tema riigi rah-

vastele ännistuseks ja õnnetu saatus juhtis,
 et tige saris ja nõid hoshupulus sinu isa
 auujärgelt tõukas. Hääd kuningas langes auukas
 mõtluses oma auujärgest. Hoshupulus astus
 kroonile, mina olin sinu isa põber ja nõu-
 andja ja põgenesin sinuga siia selle saare
 päale, et sinu elu päästa.

Herbed. Sa ei ole siis mitte minu isa? Aga
 siiski sa said mulle isaks. Juba, et ma tänas
 des sinu jälgade ümber hakkas.

Arbed. Tõuse üles ja tule minu rinnale. Karsti
 - mõit alla raske mõtluse järel - üled sa
 kuningas ja siis olen ma sinu sulane.

Herbed. Ei ial, ei ial! Ja saaks minust ka kuniinga-
 ke kuningas - inka saaksin ma sind kui oma
 tarka kasvatajat ja noolitajat auustama. Kõige
 eest olen ma sulle tänu mõlgu, mitte üksi oma
 elu eest, vaid ka nende tarkade õpetuste eest, mis
 sa mulle andsid. Ainult sinu lähedal olen ma
 rahul ja õnnelik.

Arbed. Siis jää ka nende õpetustele truuks, mis
 sa minu käest said. Ära pane ial nõrgutajate

sõnn tahule, ükskõik missugusel kujul nad sulle
 ka lähenevad. Täwatahtedest olen ma lugenud,
 et pime aeg sinu elus nüüd warsti mööda on.
 Et aga täiesti selgusele saada, kas juba kõin
 warjud täiesti langema peawad, pean ma sind
 lähikeseks ajaks üksi jätma. Ma pean kunn-
 galinna Allahhadi minema, kust meid ära
 aeti. Seian ma saäl, mis sinu auujärgile aita-
 miseks veel waja on, siis tuler ma tagasi.
 Praegu on sinu elutäht taewas küll veel warju-
 tatud, aga taewaliste abiga saawad warjud
 kaduma ja mida seks waja, tahan mina oma
 tarkusega nõrda suuta katsuda.

Herbet. Häda sulle, et sa mind, kui na lähike-
 seks ajaks, üksi jätta tahad!

Mahed. Ole tark ja kindel. Ela hästi.

Herbet. Ela hästi, kallid Mahed! Oh tule pea
 tagasi!

Mahed. Taewas olgu sinuga. Saada mind nüüd
 meruranda, kus laew mind ootab. Saemineud
 ei tea sellest, kes meile oleme, midagi. Siis tule
 tagasi ja ära laenu koopast ega temast lähemast

imbrusest, kuni ma jälle sinu juures olen.

(Cholemad ära.)

(Mushopulus ilmub tuleleekides altilmast.)

Mushopulus. Tere, sinu tähed petavad sind!

Need onkiitv olmas, mille tähed sa varju-
tatud armad oled. Olgu ära meetud sina
ja sin prints! Olgu ära meetud kõik sin tarkus!

Kurjuse võim peab ma pääl valitsema. Seks
olev mina võitnud ja ial ei pea tarkus ja
võimus võidule pääsema. Herbed peab langema.
Üles, põrgu mäed, kus te musta nõiduse varal
minu sinu kuulma peate, aidake mind her-
bedi meeli ära võrgutada.

(Ministab. Mushopulus ära)

Herbed (tuleb tagasi.) Sa ei võitnud ära. - Kõik ei
ole siis mu menägu mind mitte petnud. Sinu
tulevik seisab minu ees. Kagu mäe harjalt ma-
tan ma alla ja helidus päikesel kullas on rikas,
kannistmaa minu jälgade ees - minu oma!
Oh jumalad, kaitske mind! Kaitske tarka
shobedi!

(Mushopulus, paigalise riigil, ilmub koopas suu
ette)

Kustupulus. Õnnetu noormees! Sa palwetad
oma maenlase eest.

Herbed. Kes siin on?

Kustupulus. Ahina olen - üks maene, wana
mees. (Astul lähema.)

Herbed. Ühegi inimese jälge ei leidnud sina koo-
passe teed? Kust said sina sinna?

Kustupulus. Ainult mõni penikoorm siit, mu
pueq, elan minna sügawas üksikuses, ja teenin
junnalad kõrbes, juba enam kui viiskümneend
aastat. Ma olen sind sagedasti tähele pannud,
kui sa lapsena mere kaldal kivikestega ja
konnakarpsidega mängisid, ja pärast, kui sa
nooremehena jahil ambar ja ulaga rissjatele
metsloomadelle otsa pääle tegid. Ma armastasin
sind, sest sa meeldisid mulle. Jul oli sinu
saatusel hale meel ja ma wotasin silmapilku,
millal Herbed sind üksi jättis, et sulle oma
armastusest lähemat märki anda.

Herbed. Ahias see siis Herbedi ärawõtmisel pidi
sündima? Kui sa mind nändasama armastad
kui tema, mis oli sul siis teha korta waja?

Mushopulus. Kõndasama kui - tema? Mõned
on äraandja.

Herbed. Äraste pattu! Ära astu vaenuksult
Mõbedi vastu, kelle külge mind armastus
seob ja kellele ma igavesti tunnu rõõglen.

Mushopulus. Sina tunned Mõbedi ainult selle
järel, mis ta ise enesest ritleb ja ei tea temast,
mis teised temast teavad. Pettuse ja vale
võrgu sisse on ta sind mässinud. Mina
võin ja tahan sulle seda tõendada.

Herbed. Asjata katse, et kirja, mis kuldtähte-
tega minu südamesse kirjutatud, ära pühkida
saab.

Mushopulus. Siis muul, mis mind ritleda on, siis
usud sa ja sinu silmad pääsevad lahti.

Herbed. Ei ial, ei ial!

Mushopulus. Äraandjate hulgas, kes tigea
Mushopulusega koos sinu ausesse isa truonilt
ajasisivad, oli ka Mõbed. Tema tõi su siia,
mitte et sinu elu päästa, vaid kuna miskes
sind ühe truon teenri näte vahelt, kes sind
julge koha päält minna tahtis. Tema tahtis sind

ära tappa ja inesõrmust, mis kuldkeega sinu
kaelale ümber seotud oli, unale saada.

Aga sõrmuse päält luges ta, et sõrmuse inimesi
sinu surmaga lõpeb. Sellepärast jättis ta sind
elusel.

Herbed. See ei või olla! Sa valetad! Mistanis siis
kõik see armastus, mis hobed minu vastu üles
näitanud on?

Moshopulus. Väata, sinu kivi all on karkikene,
mille sees sõrmus varjul on. On hobed sulle
ial sellest midagi näänud?

Herbed. Ei, mitte kunagi.

Moshopulus. Mina tahan sulle seda saladust
näidata. (Postab kivi üles ja võtab selle alt kas-
tikese välja ja selle seest sõrmuse.) See on tar-
kuse ja võimu inesõrmus, mille sinu perekonna
kaitsehaldijas sulle sündimise ajal hälli pannud
oli. Hobed olid sõrmust juba ammu karmitanud,
aga alles kui sa kahesateistkümnend aastat wa-
naks saad, pidi inesõrmus oma väge ilmutama
hakkama. Nõnda oli haldija tarkmine, et sina
mitte juba poisikesena sõrmust kaelust peäle
ei karmitaks.

Herbed. Ja hobed?

Choshopulus. Hobed läks nüüd Allahaadi, sulle kindlat mangikoda valmis vaatama, sest ainult kui sa elad, ilmub sõrmus oma imejõudu.

Herbed. Hirmus, kui see nõnda on! - Aga - mina siin kahe vägeva võimuhobu, kes mind - üks niile, keine teisele poole kiskuvad. Hobedi kallid kuju, kes ennast minule senini kõige karmimalt on näidanud ja - sina, kes sa mulle targas kõnes koguni midagi muud selgeks teha tahad, ja tunnistusi ette tood, mis minu armastuse hobedi vastu raskuma peavad parema! - Kuidas liian ma titt?

Choshopulus. Foti liiad sa, kui sa asja kaalud. Kiks ei ole hobed sulle tänas kõik ära ütelnud? Kiks ei rääkinud ta sulle sõrmusest, kui ta nä seda sulle meel kätte anda ei tahtnud? See kõik tunnistab tema vastu.

Herbed. Aga, ütli, kust siis sina seda kõik tead? Kas ei võis sina ise petis olla, kes kõik saladused mälja nuuskis inimeste kauda, sinu enese karm pärast?

Moshopulus. Siis võta sõrmus siit ja pane omale
sõrme. Siis tunned sa tätt. Niipea, kui see sör-
mus sul sõrmes, oled ja tarkadest kõige targem
maa pääl.

Herbed. Olgu siis! Aga häda sulle, kui sa mind
petnud oled! Ja häda hobedile, kui tema mind
petnud on! (Pistab sõrmuse omale sõrme).

Kärgatus. Moshopulus langeb Herbedi ette põl-
vili. Haldijad, wanikuid wikutades tantsivad
Herbedi ümber, wiivad tema kuldsele kroonile,
mis altilmast tõusnud on, ja panewad temale
krooni pähe.)

Koor.

Auu sulle, Herbed, anname
Uus isand meie wallale
Sind wainud amustavad,
Su sõna kuuluvad.

Su waerlased on wõidetud
Ja põrnu põhja heidetud.
Sind tõstis kroonile,
Kes tõi sul sõrmusse.

Sind kõik me waimud teenime,
 Mis käsed meile täidame.
 Sa meie kuningas
 Auujargel istumas.

Herbed (uhkelt ja suureliselt.) Kuis on õige!
 Ma nägin seda täna öösel unes! Kis sa ka
 uled, wõõras, sind on mul tänada, et ma wale
 wõrgust pääsesin. Mina olen kuningas! Ma
 tunnen seda: tarkus on mu pärisosa, mis
 mu trooni ehil, trooni, mis ma oma kuning-
 likult isalt pärinud, millest pahad waimud
 mind niikaua eemal hoida oskasivad. Hädä
 selle wiletsale, kes mind petlikus unes wange
 hoidis! Tema peab kõigepäält oma karistuse
 saama! Üles! Üles kuningalinnä, saatske
 mind sinna pidulikul sissesõidul. (hõõsk-
 lusele.) Ja sina ole tulewikus minu õõber ja
 parem käsi, seisa kui nõuandja minu
 kõrwal. (Astrib troonilt maha.)

(hõbed ilmub.)

hõbed. Sind peteti, Herbed! Kaduge, wale ja pettuse
 kujud!

(Wälk langub alla. Amjörg wajub ära ja minn
pääle Herbedi kaowad.)

Herbed. Kuidas? Sa julged mind meel korra kroo-
nilt löngata? Kas ei ole kuritööst, mis sa minu
ja minu isa vastu teinud oled, weel mitte
kiüllalt?

Herbed. Waene, petetud Herbed! Mul on suust hale
meel. Sõrmus, mille inewõimnu sa õnnistad, on
sulle needniseks. Ta ei tee sellele, kes teda sõr-
mis kannab, mitte õnne, waid õnnitust. Ta ei
tee targaks, waid wõrgutab meeled, teeb uhkuse
ja ilbeks. Sõrmus on lendawa ma w pääajust
pärit ja kargas säält walja, kui Püha-Jüri ma
pää puruks rõhus.

Herbed. Wale wale pääle! Põrmusse lange, wilets,
oma isanda ja näskija ees! Ehk — põgene, enne
kui minu wiglane wiha sind tabab!

Herbed. Ah, minu üle sul wõimust ei ole, sest minu
näiakepp on Jordani jõe pühhas mees kästetud.
Wälge ja puhas on minu kunst! Oh, kallid Herbed,
kuis armastasin ma sind! Heida enesest sõr-
mus, mida ma hodaohu pärast, mis ta

kaasa toob, ja sinu eest varjasin ja - vabas-
ta ennast musta nõiduse võimusest! Tule
minu isarinnale! Veel on pääsmine või-
malik.

Herbed. Ära naiska sönu, sinu pehthusel ja
valel on lõpp! Mina peaksin inimesemuse
ära viskama? Mis mind korraga targematest
targemaks teinud on? Kas ma napp olen?

Abused. Ja, sinu selge meel on wõrgutatud,
õnnetu! Heida enesest sõnnus, ma wannutan
sind! Kui sa seda ei tee, siis lähed sa kibedat
valu-teed, kuni sa viimases uneti tõetundmisele
jõuad, et sa peetud olid.

Herbed. Olgu! Aga sinu õpetusi ma enam
ei karwita, äraandja!

Abused. Siis olgu, sest et sa ise nõnda tahad.
Tulgu pea see päew, kus sa ise sõnnuse
enesest hoidad! (Wõia-rippi tõstes.)

Pead waluteed nüüd minema,

Ja nõibusesse ippuma,

Kuni sa pääsed pinnest ääst

Ja wale wõrgutuse seest.

16.

Herbed. Mu meled kaowad! (Sangkal maha.)

Herbed. Kuningas ise!

Mebon. Kuningas ise? - Sa võid kuningas olla, aga sinu sa ei valitse.

Herbed. Ma tean, et üks petis kuningas võimuv enese kätte viskunud on; ma tean, et äraandja Meshopulus aujärje pääl istub.

Mebon. Kes julgeb sinu niusugust kōnet kanda? Hada sulle! Tee et sa minema saad, huk - ma lasen wahid su kinni wõtta ja wangitorni heita.

Herbed. Tunne mind! Mina olen Herbed, teie äraaetud kuningas poeg ja pärija!
Mina olen tark Herbed

Mebon. Petis oled sa, Herbed enamini surnud.

Herbed. Sa elab. Sa elab ja on ilmunud oma õigusid kätte nõudma.

Mebon. Nariid tulewad puuri pista ja kahjutaks teha. Wahid, wõtke ta kinni. [Wahid astuvad Herbedile vastu.]

Herbed. Tagasi! Ärge puutuge mind!

Mebon. Paitke oma kohut!

Herbed. Kui ma väewalla eest taganema pean, siis wiige mind Moshopuluse ette.

Mebon. Siduge teda ja wiige ta wangikotta.

[Herbedi käed seatakse kinni, ta wiakse ära.]

Moshopulus [tuleb.]

Mebon. Suur kuningas! Su käsualune teatab sulle: see keda sa ootasid, on tulnud.

Moshopulus. Herbed?

Mebon. Herbed. Ta nõudis sinu trooni ja ma laskein ta wangi panna kõige sügawamasse torni.

Moshopulus. Minu plaan on korda läinud. Ma petsin Herbedi sinu ehk küll Mober seda nurja ajada katsus. Ometuse sõrmus on tema sõrmes ja see wõrgutab tema meeled. Ta peab ennast tarkade-targaks ja ilbus wiib teda hukatuse sisse.

Mebon. Sa pead selle eest hoolitsema, et Herbed ei märka, missugune wõim

sõrmusel äieti on. Peaks ta sõrmuse
sõrmest võtma ja ära viskama, siis
oled sa kadunud ja meie valitsus sinu
on otsas.

Moshopulus. Kuidas ta selle päele väiks
tulla, et ta sõrmuse ära viskab?

Mebon. Mebed saab kõik tegema, et teda
teisele teele viia.

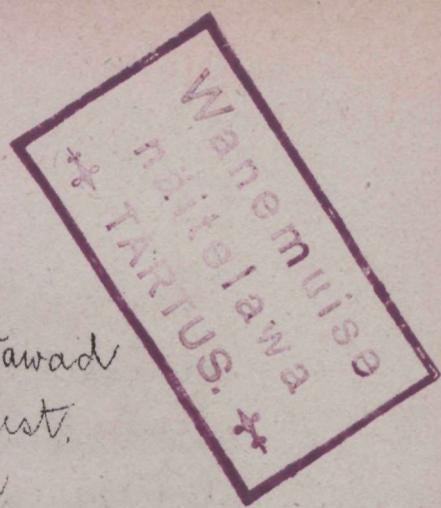
Moshopulus. Seda ei ole karta. Sõrmuse
väiavõim võrgutab teda, sõrmust ta
ära ei viska. Aga sürgi tahan ma
ise waadata, kuidas temaga lugu on.
Lase ta sinu tulla. [Mebon ära.]

Moshopulus [üksu, tõstab käed üles].

Oh suur Rabun, pimeduse würost,
Sa kes sa walgust häwitada püüad -
Sinu oru tõstab käed sinu poole:

Oh jäta mulle wõimus, wägi, au,
Et pörgu päralt üks ja rahwas oleks
Ja sina tema troonil kõrgel istud

Sind igawese ülesse walgus heitis,
See päwast kaitse sus ka oma sõrmu,

Kes sinu musta näidust tarvitavad
 Ja laendavad sinu riiki järjelt,
 Mis mullegi igaveseks oodata
 Kord päale lühikese eluaja -
 Kui leppemata pilk ne pimedus
 Ja igavene põrgu hääbumine!
 Maapäälsiks päevadeks siis jätta mulle
 Mu kuningliku trooni väim ja hülgus!
 Oh suur Rabun, kuule mind, mul anna
 Sa märku et mu palvet kuulnud sa.
 [Müristab]

Ma tänan sind! See pinse müristas
 Su hääb mul wastust palwe päale andis
 [Mebon tuleb kinniseotud kätega Herbediga]
Mebon. Siin on, suur kuningas, mees, keda
 me wangi wetsime.
Moshopulus Mebon, jätta meid üksi. [Meb. ära]
 [Herbedile] Mida sa otsid?
Herbed. Oma õigust.
Moshopulus. Oma õigust? Ja see oleks?
Herbed. Allahbadi trooni ja walitsuse-
 keppi.

Moshopulus. Enam mitte? Sa ei nõuagi palju.

Herbed. Sa kui ma ka selle riigi riigle pärija ja kuninga poeg ei oleksgi, juba mina tarkuse pärast peaks ma selle riigi valitseja olema.

Moshopulus. Arvad sa, et Moshopulus ka targemale kui targale riigi käest annab? Sa ei üs? Kellel võim, sellel on ei üs, ja kelle käes võim, see ei tagane ka tarkuse eest.

Herbed. Koik ilmalik võim kaob, aga tarkus pöörab jumalate juure tagasi.

Moshopulus. Sa ometi nõuad sa omale kaduvat võimur?

Herbed. Sest et see minu isa pärandus on.

Moshopulus. Mina aga täiskasu päranduse ei üs ümber, sest et see nõnda jumalate tahtmine oli. Mine minema! Turguta oma tarkust, õpeta inimestele paremat, kui sa oskad. Õla oma

tarkusest nagu karu pesas, kes talve
unes oma enese käppadest rasva imeb.
Herbed. Pilka nuppalju kui sa tahad.
Ma ootan, kuni päev ilmub, mis sulle
mu aumjärje kätte annab.

Moshupulus [hüüab]. Mehon! [Mehon tuleb].
Päästa selle narvilase käed köidikitest,
lass ta läheb.

Mehon Kuidas sa, suur kuningas, kased!
[Seib mis kärtud].

Herbed! Häa küll! Me näeme inimest
jälle [Ära].

Mehon Aga, miks sa, suur kuningas,
teda ära hukata ei lasknud?

Moshupulus. Tä peab veel elama. Veel
ei ole aeg teda hävitada. Ära kard
midagi. Muid kaitseb Raabun, pime-
duse võimude wüst [Mõlemad ära].

Ants [paar saapaid õlal, tuleb]. Niind
ma täa juba ette ära, et puha suure sil-
ma terve ja inestewe, kust ma sin sai.
Aga ma ei sua miastegi parate, siin

ma ole. Kudas ma rias sai, kas ma
 jutusteme pea wõi? Ants ma ixi ju
 ole ja kuhu niid niid ei saa. Ku
 see wanapaganne kulla-kurna asi mul
 luhka lats, latsi ma ju uuesti ilma
 oma õnne otsime. Pustienä õnneruu-
 bel oli mul tuskun, no-ma käisi xix
 maailma läbi, kuni sinna, kes ma a-
 ilma äär laudadega kinni on naelut.
 No-peräst es tahha maailma inimese
 miust suuremped lugu pidade, ütliwe
 ixi, et muud sa ei ole, ku üts pummber,
 üts suhuna ja üts meenaku püssi
 tolgu. Wot see ai mul hinge täis. Nitskõrd
 johtusi ma üte kenksepa reisisellige tee
 pääl koxku, see ands mul nõuu: õpi üts
 amet ära, naraka kenksepas, siis ei tohi sind
 keegi sõimate. No, ma leusi sõs ka meistre,
 kes mu õpipõisis wõts. Kigepäält oli ma
 muduki kiges kenksepa pürss, aga ma
 [kargab kõrgle] - tõuusi, ma tõuusi -
 [kargab jälle] - warsti sumpti sellis.

Ja siis ma lätsi jälle reime ja nüüd
olema siin, ole oma käi pääl üts ku-
ninga keja - kutserte ja tallipeiste kensk-
sepameister ja tee neile saapid, ku hull.
Pirle en mul valmis tšõ ära müa, paar
juht = luhta nahka woorsudega liin- lein-
kark nahka säärttega saapid. - No, kes
kubamis säält siis etse mulle sülle joesel?

Mirra [mis kabemast tema jalgade ette.]

Päästa mind, inimene, kui su süda halas-
tust tunneb!

Ants. No - no - - Mis see siis tähendab? Mis
te, mamsel, miust tahate?

Mirra. Näed sääl kahte wiletsat, kes mind
taga ajawad? Nemad wõiwisid mind,
tahtsid mind orjaturule müa ja päris-
orjaks ära müüa.

Ants. Nõnn - nõh? Ha! No katsugu piutuda!

[Kaks meerlast tulewad jookses]

I. meer. Oota, kass, küll me su kätte saame!

II. meer. Siia meie juure! Sa oled meie!

I. meer. Meie pärisori!

Ants. Pärisori? No peris lori!

I. mees. Sase tüdruk kahti, chx sa lan-
ged minu kõvera mõõga tera all!

Mivra [Antsule]. Ütle neile, et sa mind
esta tahad.

Ants [suureltselt]. Mis see oru massab?
Ma esta ta ära.

I. mees. Kui sa hästi maksad, en ta
sinu [Peisile mõerlasile]. Pareim, kui
me ta köhe ära müüme.

I. mees. Anna 100 praastert ja ta on sinu
Ants. 100 praastert? Ega ma apteker ei
ole.

Mivra. Oh ütke jah ja päästa mind.

Ants. No elgu siis! 100 pigi praastert
Tunni pärast võite järele tulla. Näe
sääb all ma elan, kus see suur sinu-
ne silt läve kohal: „Kuningline kink-
saapa - ja gamassi sepp ja meister“!
Minu korteris saab see asi kõik tasa ja
nudi tettu.

I. mees. Hää küll. Tunni pärast tuleme

me rahale järele. [Meerlased ära.]

Mirra. Sunnemeelne inimesesõber, wõta minu tänu vastu. Kui truu ori tahan ma sind teenida, et sa mind nende õelate käest päästsid.

Ants. Asi tops! Mul ei oleud niikuinii supiseppa. Sa ikka süüa teha oskad?

Mirra. Ma keedan sulle datlid koos piima sees ja keiwatan sulle wiigimarju.

Ants. Katlid wiina sees ja pitsawarsi? Kas sa wäiksid wõrste kütsatada ei oska?

Mirra. Wõta mind mund kui kaasa. Küll sa minuga rahul oled.

Ants. Ja, aga - kes sa siis õige oled?

Mirra. See on saladus, seda ma ei wõi ütelda. Aga kui ma näen, et sind usaldada wõin, küll sa siis seda ka teada saad.

Ants. No tule siis, mamsel salakoi. Ma wiin su koju. Sa apad sin, need wõin

ma ka pärast ära viia.

Mirva. Ma saan sulle igavesti tänuks
olema ja kui sind suured mured keer-
mavad, siis tahan sul nad ema lau-
luga ära peletada.

Ants. Mis? Sa tahad mu kured ära
põletada? Mul neid ei olegi, aga et sa
laulda eskad, see on ikka häa küll,
kas pistame lahti, siis on nagu parem
ära minna ja vaatusse lõpuks passib
ka päris kenasti.

Quett.

III. väätus.

Kingsepa tüütuba, espool viiets moodi.

Ants ja Mirra tulevad.

Ants. Soo, nüüd olene kodus. Sääal taga on sinu tuba. Siin on söögi-, töö-, magamise- ja pidusaal. Sääal võid vähees puhata. Pärast hakkad oma vija-kohusid käitma. Sa unuti tead, mis vija kohus on?

Mirra. Sõna kuulda.

Ants. No, siis kuule kohe mitu sõna. Hommikku keedad mul kohvi, hästi paksu, koort pääle. Pärast pühid tua ära ja lähed lihaturgu ja tood kärke: Kellu 10 - kümme kopiku eest saia ja 12 paari väkseid vorsta - - (kannusid kuuldu). Wait! Säält tuleb keegi. Wist tükk, oma raha järele. No mine siis sinna tagatuppa. (Mirra ära.)

(Moor astub sisse.)

Moor. Salun oleikum.

Ants. Kas kõrget ühes paigis umm?

Moor. Siin ma olen, müüd maksas.

Ants. Maksas? Ega ma liikunin pole, et mul maksas umm.

Moor. Maksas raha ära!

Ants. Mis? Kes? - Mina? Mis sa õige päris tahad?

Moor. 100 piastert maksas ära, mis sa oija eest wõlgu oled.

Ants. Mis? Mina? Wõlgu? Mina ei tea midagi, minu nimi on Ants.

Moor. Mis juttu sa ajad? Kas sa ei ostnud kummi aja eest minu näest tüdrukku?

Ants. Mis? Sina kaupled tüdrukutega, nagu teised rööbustkatega? Wühk Strande.

Moor. Ära räägi, maksas raha.

Ants. Mina? Kes sa õige oled?

Moor. Moorlane olen.

Ants. Ja mina olen kartlane! Tuhata ja tuline, wõlgu ja paaw, sakardiment ja puha! Kust sa tüdrukku said, kui sa tema eest raha tahad?

Moor. Sain kust ma sain, sina maksas raha.

Ants. Sina rööwisid tüdrukku ja mina maksas

raha? Sühking seestpidi on nii must, et juba välispidi nahast läbi läeb ja aussa inimese näpungi ära määrib. (Tõmbab näpuga, see jääb mustaks)

Maar. Ära leri, maksu lubatud 100 piastert ära.

Anto. Sada pigiplaastert? Sada pigiplaastert, need pead sa saama. Meid ma lubasin jahi, kus mu püksirihm. (Watab rihma paiste päält.)

Maar (tõmbab sõõga). No sina karmaljas --!

Anto. No sina maura wiks saahas, wõi siku-kise sirtiga! (Pussab moolast rihmaga.)

Maar. Käemata inimene, jätta järele!

Anto. Ei, oma sada pigiplaastrit pead sa saama. (Tugib ikka lihedamalt moolast,

nüni see karjudes putru pareb.) Soo, Eurypa

ar wõitnud. Tänaagu weel, et tal aga ta tass

seest wäljas ei ole. Tema tühi sirp nüüd

midagi besti mehe püksirihma vastu.

Küll padis. Ja kui see keine tuleb, wõib sellele

ka ütelda, kuda pigiplaastrit maitsesad.

Tenaga saan niisama toime. Mamsel ori,

Kommu eraiser, aeg on suppi keltma hakata.

Mirra (tuleb) Siin ma olen, isand, mis sa käsid?

Ants. Sakardiment ja puha, mansel ori, sa meel-
did sulle. Ma usun, ma päästan sind orjastelotest
ja panen abielu sidemed sulle ümber.

Mirra. Siin oritahan ma olla, sinu abika-
saks ei või ma ial suada.

Ants. Mis? Sina alati inime ei taha mulle
tulla? Sina põlgad mind ära, kui mina
sind sinu wiltsast seisusest päästa ja kodan-
liseks kinnisepanestri abikaasaks kõhe taha
taha?

Mirra. Ma ei või parata. Ära näi mulle pääle,
kõm sinu sünad on asjata.

Ants (suure sõnadega). Sa ei taha mind? No kuisa
minu abikas ei taha olla, olen ma sinu isand ja
terse maailma orjapõlwe raskus peab su pääl kusu-
ma. Kalastamata saan ma olema, selge vereimeja
nagu lutikas ja kunagi orjapõlwelees, kui sa
järele annad, „jõh“ ütled ja politsei ja kirikside
lubaga lubaga mulle abikasaks hakkad, jõh.

Mirra. Tee kuidas sa tahad. Sina oled isand,

mina ori.

Ants. Siis äärmardamine ka ei aita? Neetu ja neetu? No olgu, mina isand, sina ori. Mina mõtlesin, et sina kui teenija inimene enam viisaka ümberkäimise kui hõia palga pääle vaatad. Ma olen õksinud. Su enese tahtmine on: halb ümberkäimine ja palke mitte sügugi. No olgu. See ongi suuremalt jaol härrastel kõige enam nulle järele.

Nüüd ma lähen, min saapad ära. Pane siis uus riivi ja ära lase kedagi sisse. Sest noor number 2 võib oma plaestrite järele tulla ja sind kaasa võtta tahta. (Käsnivalt). Ham- sel ori, kuula sõna! (Ära).

Mirra (üks). Minn isa tahtmine oli nõnda, mina ootan rahulikult, mis ta teeb, sest tema tahab ju ainult hääd. Väiksest urtsikust Gangesse jõe ääres, kus ma lapsepõlvest saadik kasvama juures rahuliste elasin, pidivad mind rõõvlid riisuma ja siis tuoma, nüüd ma ootan, mis tuleb. Tulgu siis, mis tuleb, ma ei heida meelt. Aga väsinud olen ma nõis sellest

hinnust ja muvest. Ma puhkan siin aseme
 pääl wähe. (Heidal woodi pääle) Hääd wai-
 mud, kaitse mind. (Jääl waganu.)

(chake muisika. chobed ilmut noas käes.)

chobed:

Ja inim, ainnamata, et ta isa siin,
 Et warsti lõppmas on kõik ta mure, piin.
 Oh taewased, te juhtige me tegevust,
 Ja andke minn tööle oma õnnistust,
 Et pimeduse wäed saaks ära wõidetud,
 Ja alla sügawusse kõik heidetud!

(Astub woodi ette) Mirra, ärka, siin isa on
 siin!

Mirra (ärgetes) Isa! Siin armas hääl äratas mind
 must.

chobed. Ja, minn tütar! Sest kiirelt lendab aeg
 ja me peame teda karsitama.

Mirra: Räägi! Mis pean ma tegema? Mis peab
 sindinra?

chobed. Waene prints Herbed tuleb meel täna siia.
 Ma nägin seda taewa tähtede käigust ja sellipä-
 rast oli see minn takmine, et sind wõiviti ja

sina toodi. Herbedi meeled on nõiasõrmuse läbi
 segatud, mis minu tema eest varjasin, aga mis
 Moshopulus temale kätte toimetas. Tema on
 nüüd uhke ja ülle jõi peab ennast targaks,
 loodab oma jõuu päale. Aga esmärgile jõud-
 nud oleks ta ainult alandliku meelega, wal-
 guse võimuga abil, sest alandlikus meelt ai-
 tavad valguse võimud. Mul on tema ütluse
 vastu ainult üks abinõu. Vaata siin,
 see roos. See kasvab Brahma pühkas aias.
 Tema lõhn kaotab armastust ja alandlikku
 meelt laiali. Võta roos ja pane omale rinda,
chirra. Ja mis on mul teha, kui Herbed tuleb?
Mohed. Roos saab seda sulle ütleva. Roh-
 kem ei ole sul tarvis teada. Kui aga Herbed
 korra nõiasõrmuse enesest heitnud on, siis
 selgib kõik, mis nüüd segane. Ela hästi, armas
 tütar, (surub chirra oma rinnale) pea nõeme
 üksteist jälle.

chirra. Oh mu kallis, kallis isa!

(Mohed saab ära, nagu ta tulnud.)

Anto (astub sisse) Sakardiment, siin ma jälle olen. Saapad wiisin ära. Aga nüüd olen ma isune, maakeeli: koht on hele. Oni, mis sa mulle walmis supitasid?

Chirra. Anna andeks, isand. Ma olin wäsinud ja uinusin magama. Alles wähe aja eest ärkasin ma üles.

Anto. Soo? Mis? See on siis see orja usinus! Oni magab ja isandal on koht tühi! Passoll kooki! Känke tahan ma, kärke, meriwursti, happukaap-said ja pörrapraadi. Wäikesid worste, suuri worste, sokolaadi ja õunapüreid! Chikimakkii ja sikkisakki - ann saad, kasi mu silmist!

Chirra. Ma lähen, nagu sa käsid, aga kõigi nende kästude toitude nimmesid kuulen ma esimest korda elus. (Ära.)

Anto. Wot kus ori! Mittegi toitude nimmesid ei tea!
(Chirra asi seda toitu keeta, mis tuttan on)
 Ei ole enne kuulnudgi. No mul on sääl teises toas üks wana papagoi, seda nime ta ehk on enne kuulnud, Saas praek selle ära. Kapan koore soustiga. Seda pean ma talle kohje ütlima. (Tahab minna, wase paita koputataksse.) No mitte ka

silmapiilkuga rahu ei anta! Tuled alles koju ja tahad vähe puhata, juba jälle keegi sääb. Enter, tender - kes sääb siis jälle on? Sisse!

Herbed (artub sisse) Tark Herbed otsib ulualust.

Ants. Hark? Ma näen küll: hark all, paun pääl, panna pääl rist, risti pääl nupp - mis mees sa siis sihukene õige oled?

Herbed. Sellest pärast. Luba mulle seks ääks pääwarju, ma kasun kuninglikult.

Ants. Pääwarja tahad, kas sul pused on?

Herbed. Ei, õomaja luba mulle, kuhu ma oma pää woin maha panna.

Ants. Õomaja? Jaa, tööd siin majas on. Oled ehk mahust reisija kingsepa sell?

Herbed. Sa ei saa oma lahkust kahetsema, kuhu majasse tarkus sisse pöörab, taob ta õnnistust enesega kaasa.

Ants. Veel enam õnnistust? Ma olen juba isegi seest õnes küllalt. Midagi ei ole suhu ega silma pista. Väene kingsepp, kes omale selligi pöördada ei jüra. Ja nüüd tuleb veel kühja nõhuga mees juurde. (Herbed on wõrdi

ääre pääle loetanud.) Soo! Teeb aga rohe, nagu
oleks kodus. Soovid küll muidugi ka midagi
õige hästi suupäralist?

Herbed. Ei, midagi muud, kui varju pöö kõhale.

Anto. Soo? Mina oma kotust ära ei anna.

Puhata vähe võid, siis aga - olgu minet. Mina
ei ole kõrts. - Eestkätt tahan ma süüa ein
wätta, nagu üldansee, aga hästi palju einet. Oni!
Siia! Kus sa oled!

(Mirra astub sisse. Herbed kargab wainustatult
üle.)

Herbed. Missugune ilmutus! Tüdruk, oled sa
üks taewaingel? Maagu, elustaw lõhn woolab
sinust wälja! Mis minuga on? Lafo mind
sinu jälgadette maha langeda! (Tõttab Mirra
juurde, lanqab põhwili.)

Anto. Soo? Wana tutrus wist? Ikka taga
paremini. Wiimaks tuleb mul tuba sõpru ja
sugulasi täis.

Herbed. Kõige jumalate nimel - kes sa oled?
Nille mulle, kes sa oled?

Anto. Sa on minis 100 pigiplaastri eest ära os-

tetud ori.

Minna. Minna olen Minna, Mõbedi tütar.

Herbed (purustatult) Mõbedi - minu meri-
waenlane ja äraandja tütar! Häda mulle!
Häda sulle! (Langeb elutult maha. Ants niisama, ritleb sellijures):

Ants. Ma ei ge kuku nah natusse, see näis
peevikeste saraste wiis olema.

IV. waatus.

Wangixoda Pime, wäinese lambinusega
walgustatud. Herbed magab. Huse wäti
xiinuskub, Moshopulus ja Nibon tulewad.

Moshopulus [kumardab Herbedi üle, siis.]

Ta magab. Mõõda jõuab juba ää,
 Ja tähed kahwatavad koidu kumas.
 Ja mina? Suur Rabuum, ma wärisen,
 Kirm raputab mind nagu wana naest!
 Ju kahwatamas Küti tähedkuj,
 Kuis neetud Mebed ette kumlitas!

Mis tuleb! põigu petsid sina mind.
 Ja pean ma reset kuninglikku hülgust -
 Nüüd otsa saama! Oh Rabuum, Rabuum!
 Kas maha oled jätnud sina mind?
 Nüüd aita! Aita nüüd! Kas sa ei näe,
 Et hülgama on täht löönud Herbedil
 ja wastaliste tähedkujii koidus!

[Ägades] Oh wasta oma orjale, Rabuum.

[Kaugelt rõõlab waimude koor.]

Waimude koor:

Sääl tõuseb päike ilma muini suures saalis,
 Mäed metsad paistwad purpur-puna maalil,
 Ja taewas jumestab ta peiu pale ees,
 Kuid tähed kahwatavad kuldse sära sees.

Oh inimesed! tundke taewa walguis-jõudu
 On tundke tema kuldse ilu õnnist sõndu,
 Oh torkem hinge üles awaruse suurde
 Ja igatsege madalusest päikse juurde.

Mobed. Ei wasta mulle Rabuun. Ma kuul-
 len ainult waimude koori, kes hommikut
 kuulutawad. Weri punaselt tõuseb päike.
 Herbedi werd kuulutab ta. Ja peab suurema.
 On ta sumud, siis ei aita ka enam Mobedi
 tarkus. Enne kui päike looja lähed, peab
 Herbedi päa langema. [Ära.]

Herbed [ärkab.] Nii siis - igal pool ära-
 andmine. Isegi nehwat ertsikus, kus ma
 pääwarju otsisin, ei olnud ma selle eest
 julge. Kuidas wõisgi see teiriti olla, sest
 et Mobedi tutar, olguigi et ta nii meeldiwalt

mulle ilmus, mulle rünniwõtjad kaela wõtus.
 Sõjamehed tulivad ja wõtsivad mu wangi.
 Teesti, ma olen õnnetuks sündinud. Aun-
 järg on mu käest ära wõetud, ma lootsin
 seda tagasi saada. Asjata! Pettus kõis! -
 Mis peab nüüd saama! Mis aitab mul nüüd
 mu tarkus, mis ma nõiasõrmuse läbi kätte
 sain? Temast ei hooli keegi. Kus on see wa-
 na mees ja kõrbe elanik, kes mind Herbedi
 käest päästis? Kas ka tema wõlitas? Olgu
 ta ära wõetud, kui see nõnda on. Kas enam
 ühtegi inimest ussuda ei tohi? Häda, häda!
 [Wangikojas üks läheb lahti.] Kes tuleb?
 Tuldakse mind surmama?

Mirra [tuleb] Mina olen, Herbed.

Herbed. Sina, kelle juurest ma tüüsti ja
 poolehoidmist leida lootsin, ka sina
 petsid mind! Kuidas sa sina wangikotta
 sisse pääsesid? - Ei ole ju ime, sest et sa
 äraandjatega ühel nõul oled.

Mirra. Ära wäägi nõnda, Herbed, sa teed
 mulle ülekohut!

Herbed. Mina sinule ülesohut? - Küll il-
musid sa mulle kui hele täht minu elu
pimedas öös, aga - pettumus käis jalapäält
selle kannul!

Mirra. Pettumus? Kes siüidistab, peab seda
ka tüendama.

Herbed. Need inimesed sinu kaebabad sinu
pääle ja tüendavad sinu äraandmist.

Mirra. Sa tahad tarkadest targem olla,
suis ole seda ka, ja ära tee enne otsust, kui
sa asja selgesti ei tea.

Herbed. Mis sa sellega ütelda tahad?

Mirra. Kui sa omas walus hingetult minu
ette maha langesid, tulivad kinniwõtjad,
keda Meshepulus oli saatnud. Mina ei
teadnud sellest midagi. Kui sind ära wiidi,
langesin ma sügawas leinas maha. Sääal
tuli Hobed, minu isa -

Herbed. Ära räägi sellest trundiseta ära-
andjast!

Mirra. Andis mulle sinu wangisaja wõtned
ja ütles: „Mine ja tõsta, ja päästa Herbed.“

Herbed. Kuudas? On see tõesti tõri? Mõbed?

Mirra. Päästa Herbed kõdikuteest, ütles ta.

Herbed. Tema, kes ühes Moshopulusega - minu lapsepõlvest päale mu waenlane oli - käs kis mind wangiahelatest päästa?

Mirra. Nõnda see on. Aga mitte wangiahelad üksi ei seo Herbedi, ütles minu isa, waid - wale wõrk on, mis teda veel enam seob.

Herbed. Ära wõrguta mind wite waledega.

Mirra. Kuule nüüd, kallid Herbed, sest - kallid sa mulle oled, seda teadwad jumalad. See wana mees, kes sulle nõiasõrmuse andis, kes sind minu isa wastu üles ärritas, oli Moshopulis ise. Siga kangesti wõtsid sa Moshopuluse sõna kuulda, ja petture - sõrmus sõrmes, ei saanud sa enam minu isa õigetest hoiatustest aru.

Herbed. Kui ka minu süda sinu kõnet uskuda tahaks, aga minu tarkus saab sinu wõrgutustest aru. Sina ja sinu

isa, te olete ühel nõuel ja tahate mind
nüüd lõpulikult hukka saata.

Mirra. Poes sin, mille lõhn sulle nii meel-
dis, on armastuse ja alanduse ras.

Herbed. Sillede lõhn uimastab ja vee side
all on kihvtused maad peidul.

Mirra. Kallis Herbed, usalda mind smeti!

Wiska smeti nõiastõmmus enesest, ja
keik saab sulle selgeks. Iks kingi ta ma-
nule ja mina annan sulle selle asemel
oma veeri.

Herbed. Ei ial ega ilmas!

Mirra. Ära viivita kauemini ja päästa en-
nast. Suba tulevad sinu tinnakad.

Herbed. Surm päästab mind kõigest.

[Wangihoone uks avaneb.]

Mirra. Veel viimase silmapilgul nägin
ma midagi. Ühte töota mulle kuusa
näed, et sul surm silma ees ja enam
pääsmist ei ole, kas kingid siis sõmmure
minule!

Herbed. Seda ma töotan.

Hebon [sõjameestega, ilmub läve päale]
Herbed! Herbed! Tule! Sinu aeg on ümber.
Herbed. Olgu! Ma ei karda surra. - Mirra,
 anna mulle oma rües, et tema lõhn
 mind minu elu viimastel silmapilku-
 del veel kesutaks.

Mirra. Ainult siis, kui sa sõrmuse annad.
Herbed. Sul on õigus, Mirra. Mis kasu on
 mul veel sõrmusest. Võta ta, ja anna
 mulle oma rües. Mis teen ma veel tarkusega,
 kui elu lõpeb. [Võtab sõrmuse sõrmest ja
annab.] Sinu sõrmus, anna mulle rües!

Mirra [annab rüesi.] Sumabatele tänu!
Nüüd oled sa võitnud!

[Kõuekärgatus. Wangimaja müürid
 kasvavad ja muutuvad ilusaks puies-
 tekaks, mille keskel tempel, selle ees
 põleva altariga. Altari ees Mobed, tema
 ümber haldijad põlevate tuledega]
Herbed. Missugused ined sünnivad mu
 ümber? Mis see on? Mirra! Mobed! Nagu
 magus juga käib minu südamest läbi!

Mobed Sa oled võitnud, Herbed, et sa en-
nast sõrmusest vabastad.

Mirra Mina viskav ta metsa! [Wiskab
sõrmuse maha, see muutub ussiks. Sü-
gavusest tõuseb tuleleekides Meshapulus,
haarab ussi pikku ja vajub sellega jäl-
le ära.]

Mobed Kas nägid, kuid su nõiasõrmusest
Sai madu Herbed, ja kuid vajus see
Su vaenlase Meshapulusega
Nüüd igaveseks ajaks pergu põhja!
Ning pääsnud sa ja kuning' Allahbadi,
Omu hingaku su valitsuse pääl!
[Paneb Herbedile krooni päha.]

Kord kumardavad kõik maailma rahvad,
Su ette, - ole õige isa neil.

Herbed [Mobedi ümber hakkates.]

Nüüd näen ma, et isa sa mu õid,
Jää sellens Mobed, edaspidugi,
Ja Mirra olgu minu kuningana
Ja astugu mu kõrval truonile.
Ja uus sin olgu minu õue märgiks

Kuninglikku kilpi ehtigu
 Ja armastus ja alandus, need sõnad
 Suhtuõnneks Allahbadi kuningal!

[Viib Mirra altari ette.]

Koor. Õnne sul, Herbed, õnne sul Mirra!

Kõlaku teie armus laulud ja lyra.
 Tõde müüd teisis, wale waas alla,
 Õnn awasteile müüd walguse walla.
 [Punane walgus hakkab paistma.]

[Õnnie.]

Lõpp.

